

TIN ĐIỂN

XUẤT BẢN HÀNG NGÀY

TÒA SOẠN -- 33 ĐƯỜNG AMIRAL DUPRÉ -- SAIGON

KHUYẾN-KHÍCH NÔNG-NGHIỆP Ở NAMKỲ

Một Hội-nghị để xem xét và vận-dộng cho tình hình nông-nghiệp xứ Namkỳ đã nhóm họp hồi sáng ngày 6 tháng năm, tại phòng nhóm của Hội-đồng Tur-vấn Namkỳ, dưới quyền chủ-tọa của ông Cédile, Ủy-viên Cộng-hòa Namkỳ, với qui ông : Esquissaud, đại-diện cho các sở Kinh-tế của Liên-bang, ông Beauvais, giám-đốc các văn-phòng, ông Biard, giám-đốc các sở Canh-nông, bác-sĩ Thịnh và

Phái-đoàn V. N. viếng hội « Thân-hữu Đông-Dương »

Nhiều nghị-sĩ Việt-Nam ở Paris có đến viếng hội « Thân-hữu Đông-Dương » do ông Moutet sáng lập. Hôm ấy có mặt nhiều nhà tai-mắt như ông Moutet Tổng-tướng bộ Pháp-quốc hải-ngoại, giáo-sư Paul Rivet, ông Labronkère và nhiều thân-hào Đông-Dương. Các ông nghị-sĩ Việt-Nam rất lấy làm cảm-động với tư-cách biểu thị sự liên-lạc Pháp-Việt này lắm.

hai ông Lập và Vàng non-viên của Hội-đồng Tur-vấn Namkỳ, cùng đại-diện của các giới Pháp Việt và nông-gia. Tại hội nghị, các vấn đề có can hệ đến tình hình nông nghiệp, như là cuộc vận-dộng cho mùa năm 1946-47 đều được đem ra nghiên cứu kỹ càng.

Hiện thời, cuộc nong-tang trong xứ phải trải qua 3 sự khó khăn này :

Một là vấn đề an-ninh ở các tỉnh.

Hai là liên-quan giữa điện chủ và tá điền.

Ba là món tiền phải xuất ra để làm việc.

Riêng về liên-quan giữa điện-chủ và tá điền, phía điện-chủ đã bằng lòng sẵn-sàng hạ bớt số lúa tá điền và trở lại với những hợp đồng đã ký-kết năm 1945-46 vừa qua.

Về món tiền cần phải có để xuất ra được trải trang công việc, ông Cédile có xin rồi một số vốn là 5 triệu đồng, nhưng chỉ được chánh phủ thuận cho có 2 triệu mà thôi.

(Coi tiếp trong sau)

Máy bay chở Đại-tướng Juin trực-trắc giữa đường

Theo tin chánh-thức, thì chiếc máy bay đưa đại-tướng Juin về Pháp, đã phải hạ xuống sân cứu cấp Muici ở Miến-điện, khi hôm 4-5 phi-thoàn ấy phải bay chặng Singapour-Calcutta.

Khi đáp xuống phi-thoàn hư không còn dùng nữa được, nhưng tất cả người ngồi trên phi-thoàn đều vô-hại. Hay tin ấy nhà chuyên-trách Anh liền cho đại-tướng Juin mượn chiếc máy bay khác để tiếp tục cuộc hành-trình. Còn đoàn tùy-tùng của đại-tướng dùng một chiếc máy bay Pháp, đã lia khỏi phi-trường Tân-sơn-nhất sáng nay, để đi về xứ.

HAI QUÂN PHÁP-VIỆT KHÔNG CÓ ĐÁNH NHAU TẠI SƠN-LA, NHƯNG...

Thành-phố Sơn-La BỊ THIÊU-HỦY

HANOI 5-5.— Theo nguồn tin chắc chắn, người ta được biết rằng những tin tức đem đến cho các nhà cầm quyền Việt-Nam cho hay có nhiều trận đánh giữa quân-đội Pháp và các phần-tử Việt-Nam diễn ra tại Sơn-La. Những tin tức này hình như không đúng sự thật. Hơn nữa, theo những tin tức của mấy người tận-cư ở Sơn-La cho biết thì các toán

Trong phiên nhóm đại-hội thứ ba ở hội-nghị Dalat

NHIỀU VẤN-ĐỀ QUAN-TRỌNG ĐƯỢC ĐEM RA THẢO-LUẬN

Quả thật Nguyễn-Bình hạ lệnh cho cấm-tử quân đót kho đạn Saigon ?

DALAT, 5 Mai.— Đây là bản kỹ-thuật phiên nhóm đại hội thứ ba mà trong số báo trước chúng tôi chỉ nói đến đại-cương :

Phiên nhóm đại hội thứ ba của Hội-nghị Dalat khai mạc vào 16 giờ 05 do ông Nguyễn-tường-Tam chủ-tọa. Ông Chủ-tịch nhắc lại những trường-hợp của phiên nhóm trước và đề-nghị của đoàn đại-biểu Pháp.

Ông Max André cho hay vụ ám-sát bác-sĩ Thạch đã xảy ra sáng bữa nay tại Saigon ; ông nhân - danh đoàn đại-biểu Pháp, nhân-danh ông Cao-Ủy và

dân Pháp, mà nghiên Việt. Ông cố nên sự mình trước thì - hai cấm-dộng và dùng lời người quá cố. Sau khi lễ đơn-sơ hết sức mà tỏ nỗi bất-bình và chỉ-trích « những thủ-doan khùng-bổ làm mất danh dự thủ-phạm và kẻ xúi giục », ông André làm cho Hội-nghị chú-ý đến ảnh-hưởng của quá nhiều hành-vi như thế đã xảy ra rồi.

Ông Dương-bạch-Mai nhắc lại nguyên - văn của đề-nghị Pháp dựng lập một Ủy-ban Pháp-

Trong phiên nhóm của Hội-nghị Dalat. Ông Võ-nguyên-Giáp (người đứng mặc đồ nỉ đen) đang phát-biểu ý-kiến. Agence Photo Steiner

Kết-quả cuộc trưng-cầu dân-ý ở Pháp

HIẾN-PHÁP MỚI BỊ ĐA SỐ KHÔNG TÁN-THÀNH ?

Như tin đã đăng, hôm nay tin đã đăng, hôm nay

phòng thăm đầu đóng cửa để khai thăm. Theo tin của A.F.P. thì chỉ mới biết được một kết-quả đầu tiên ở tại một xã nhỏ ở Seine et Oise là hai bên bằng nhau với số thăm 122 mỗi bên.

Riêng về quận Seine có đến 88 phần trăm cử-tri đi bỏ thăm.

HIẾN-PHÁP MỚI BỊ ĐÁNH RƠI ?

Theo tin của Reuter thì đa số dân chúng Pháp đã bỏ thăm bác hản Hiến-pháp mới mà do hai chánh đảng Cộng-sản và Xã-hội dự thảo.

Kết quả này chưa kể chung với kết quả cuộc bỏ thăm ở Corse.

THỬ XÉT LẠI, TỪ TRƯỚC ĐẾN GIỜ...

NU'ỐC PHÁP VỚI VIỆT-NAM ĐÃ MẤY LẦN KÝ HIỆP-UỚC ?

NGƯỜI PHÁP KHÔNG LÀM TRÒN SỰ MẠNG: GIỮ-GÌN QUỐC THỂ VIỆT-NAM KHỎI NAN NGOẠI-XÂM

Đứng trên cầu Trường-Tiền, ngó xuống chợ Đông-Ba, nhìn mấy chiếc đò « đèn đỏ sông Hương », cụ Phạm-Quỳnh không khỏi thẹn lòng, khi thấy biển-ngữ « ĐÔNG SANH ĐỒNG TỬ, CỘNG TỒN CỘNG VINH » của dân-chúng Thuận-Hóa

VI

vẽ chữ lớn, sau ngày quân đội Nhật đánh đổ chủ quyền của Pháp.

Gặp nhau ở đây, tôi hỏi cho rõ ràng về sự tuyên-bố hủy bỏ Hiệp-uớc 1884 :

— Cụ lớn hủy điều-uớc 1884, với hai câu : « Cứ tình thế chung trong thiên hạ, tình thế riêng Đông-À, Chánh-phủ Việt-Nam công nhiên tuyên bố từ ngày nay Hiệp-uớc 1884 với

Nguyễn KỶ-NAM

nước Pháp bãi bỏ... có ý nghĩa siêu-việt chí, mà tôi không được hiểu, cụ lớn vui lòng giải rõ lại...

Cụ Phạm-Quỳnh thở ra như hồi hận một việc gì :

— Còn cụ lớn cụ bé chi nữa mà anh ngạo tôi ? Đó là Dân vi quý theo khẩu hiệu của đức Kim-thượng-Bảo-Đại tuyên bố, thì làm một thằng Dân như tôi (Coi tiếp trong sau)

Tại hội-nghị Dalat

VẤN-ĐỀ TIỀN-TỆ CỦA VIỆT-NAM

DALAT, 5 Mai.— Sáng hôm nay, đoàn đại-biểu Pháp nhóm riêng đăng tiếp-tục nghiên cứu chế-độ của Liên-bang Đông-Dương sau này.

Vào 16 giờ, Ủy-ban Kinh-

tế nhóm do ông Bourgois chủ-tọa. Ông Bousquet bình-nên vắng mặt. Ủy-ban xem xét về vấn-đề tiền-tệ.

Nhơn danh đoàn đại-biểu Việt-Nam, ông Ng. (Coi tiếp trong sau)

NHIỀU VẤN-ĐỀ QUAN-TRỌNG

(Tiếp theo trang trước)

thiết yếu và lòng tin nhiệm, đoàn đại-biên V. N. nhận đề nghị của Pháp, nhưng phải lưu ý những điều sau đây :

1. Ủy-ban sẽ gồm có 3 người của mỗi bên,
2. Ủy-ban sẽ họp tại Dalat trong thời-kỳ Hội-ngiê làm việc, kể đó Ủy-ban sẽ họp tại Huế hoặc tại Hanoi.
3. Trong các phiên nhóm đầu tiên sẽ thảo-luận về vấn-đề ngưng chiến ở Nam-bộ và đề-nghị hết thảy những biện-pháp hiệu-nghệ với hai chánh-phủ.

Sau một lúc tạm ngưng phiên nhóm vì cơ-lời yêu-cầu của đoàn đại-biên Pháp, ông Pignon trả lời đề-nghị của V. N. như vậy: hoàn-toàn thỏa-thuận về khoản thứ nhất, về khoản thứ nhì ông yêu-cầu rằng sau khi Hội-ngiê Dalat chấm dứt, nên lập trụ-sở của Ủy-ban tại Hanoi tiện lợi hơn. Cũng có thể nhắc đến tất cả những vấn-đề khẩn-cấp như nhau trong các miền khác của Đông-dương trong mấy phiên nhóm thứ phát. Đề-nghị này đã được chuẩn-nhận.

Giờ tới phiên ông Võ-nguyên-Giáp nói. Ông nhắc lại vấn-đề tạo «bầu không-khí thuận tiện» và bảo rằng: đối với vấn-đề thiết-thật ấy cần phải giải-quyết mau lẹ. Kế đó, ông đối-chiếu lòng ái-quốc của người Việt-Nam ở Nam-bộ với thái-độ của quân-đội Pháp.

Ông Mesmer trả lời, kể đó ông mở một tập hồ-sơ dày đóng bìa màu hồng. Ông tuyên-bố rằng ông đã mong-mỏi khỏi phải dùng đến tập hồ-sơ đó. Ông Mesmer kể ra hai việc đề-chỉ rõ thái-độ của Việt-Nam ! Nguyên - Bình

khoe khoan-rang đã gây ra được và Kho-dục số, bằng cách dùng một người tình-nguyên hy sinh tánh-mạng mà chẳng đếm xỉa gì sanh-mạng của bao nhiêu người khác; trước khi mở Hội-ngiê Dalat, đã có một tờ truyền-đơn quyết-định thái-độ của dân-chúng là giúp tay vào công-độc tấn-công trên hết thảy các mặt-trần và phá-hoại các sở và nhà cửa của người Pháp. Vì thế mà ông Mesmer yêu-cầu hãy gạt bỏ cảnh-lưu-huyết và làm việc để lập một thế-giới mới công-bình và tự-do.

Ông Võ-nguyên-Giáp tiếp lời. Sau khi nói đến thái-độ của quân-đội Việt-Nam và họ đã vắng-linh đình-chiến. Sở dĩ họ phải tấn-công nữa cũng vì hành-động của đối-phương buộc lòng họ phải làm như thế. Ông yêu-cầu giao việc ấy cho Ủy-ban, đã

như định phải thành lập. Với vài lời vấn-tất nhưng có ý-nghĩa sâu xa, ông Max André xin tiếp tục chương-trình nghị-sự. Ông nói: «Đây là lo giải-quyết tương-lai, chớ không phải giải-quyết dĩ-vãng.»

Giờ tới phiên ông Bousquet. Ông nói rằng ông vừa ngạc-nhiên vừa buồn khi tiếp được thông-diệp của V. N. nói về vấn-đề tài-sản của Pháp. Thông-diệp ấy đã chuyển-giao trong phiên nhóm riêng và nếu đem bản-văn ra thi-hành thì nhà đưng-cuộc V. N. sẽ can-thiệp - về mặt kinh-tế và tài-chánh - vào các xi-nghiệp của Pháp và những trích-thủ quan-trọng trong tài-sản mà người Pháp ở Đông-dương đã bỏ ra nhiều vốn mới có được như ngày nay.

Nhân nhắc lại trường-hợp của Viện Pasteur, ông Bousquet nói đến «sự quyết-tâm cường-đoạt» những tài-sản thuộc về một phần dân-số của nước Pháp và của dân Pháp. Trong những điều kiện như vậy, không thể nào nói đến cuộc thảo-luận. Ông Bousquet tiếp: «Tuy thế, tôi cũng không ngại lòng và tôi muốn tin rằng đó chỉ là một sự hiểu lầm mà các ông vẫn hiểu sự nguy-hiểm ra sao.»

Ông Max André trả lời và nói đến ảnh-hưởng có thể gieo rải trong dư-luận quần-chúng khắp thế-giới khi Việt-Nam chiếm-cư một cái Viện mà chính người Đức cũng kính-trọng.

Về vấn-đề tổ-tụng, ông Max André nghĩ rất tiếc rằng đoàn đại-biên V. N. không luôn luôn hiểu rõ những nguyên-động-lực của đoàn đại-biên Pháp là muốn giữ bầu không-khí thuận-hòa trong lúc tranh-luận. Chẳng bao giờ nước Pháp có ý muốn tiêu-diệt các chánh-khách của Việt-Nam mà chỉ muốn tạo ra một sự «chung-sức» vì sự ích-lợi chung của Liên-bang mà thôi.

Về viện Pasteur, ông Tường nói rằng: vấn-đề ấy đã tạm thời giải-quyết, sau sẽ bàn lại. Ông Pignon chứng-nhận lời nói của ông Tường và tỏ vẻ hài-lòng. Ông André rất mong mỗi vấn-đề này được giải-quyết để các bậc thông-thái khắp thế-giới đều vui lòng.

Sau khi ông Giáp nói rõ về thái-độ của đoàn đại-biên Việt-Nam là muốn giữ đúng theo sơ-trước ngày 6 tháng 3 và muốn công-độc việc của Hội-ngiê sớm có kết-quả; phiên nhóm chấm-giữ vào 18 giờ 10.

Cho nên, sau khi trao đổi ý kiến và luận-bàn, đề-nghị của ông Cédile được toàn-thể Hội-ngiê ưng-chuẩn.

Nông-nghiệp

(tiếp theo trang trước)

Tuy nhiên, ông Cédile đã mở ra nhiều cuộc vận-động mới với sở-Lý-tài đề-mong thế nào cũng được có thêm những món tiền khác dùng vào việc nông-tang.

Và, ông Cédile cũng có đề-nghị sự lập thành những cơ-quan bị hạn-chế nhưng có quyền quyết-định và khẩn-cấp đặt hội sở tại Cánh-thơ, một tỉnh lý được kể như là thủ-phủ thứ hai của xứ Nam-kỳ ở Hậu-giang.

Cơ-quan ấy sẽ trông nom về các việc có can-hệ đến nông-nghiệp, vì ở kế hoạch nội-trị cũng như ở chương-trình thương-mại, quyền lợi của xứ Nam-kỳ đối với mùa màng sẽ tới không những chỉ phải cân-sanh sẵn cho dư, mà còn để bán ra ngoài nữa.

Cho nên, sau khi trao đổi ý kiến và luận-bàn, đề-nghị của ông Cédile được toàn-thể Hội-ngiê ưng-chuẩn.

Sau khi phiên nhóm tạm ngưng trong nửa tiếng đồng hồ, ông Bình tỏ sự ngạc-nhiên về thái-độ của Pháp. Ông quả-quyết rằng không phải là một sự cường-đoạt, và nói: «Chúng tôi vẫn muốn thực-hiện một cuộc cộng-tác lâu dài, thiết-thực và có kết-quả tốt. Chúng tôi còn muốn đảm-bảo quyền-lợi của Pháp và vắng-cứu quyền-lợi của Việt-Nam. Các sự nhượng-bộ chỉ sẽ thi-hành bằng khế-hư thường mà thôi. Ông Bình có đề-lời phụ-ủy và tuyên-bố rằng đó chỉ là một sự giải-thích lầm.

Tôi đây, ông Hoàng-xuân-Hân mới nói. Ông giải-rõ về trường-hợp của Viện Pasteur. Viện này đã được hưởng tờ giao-kéo mượn nhà với Chánh-phủ bảo-hộ. Chính Viện ấy không chịu lập tờ giao-kéo cũ khác khi tờ giao-kéo cũ đã mãn hạn vào năm 1945.

Vì lẽ đó mà Chánh-phủ Việt-Nam phải buộc lòng giao cho Viện Vi-trung-học chế-tạo huyết-thanh và thuốc tiêm. Kế đó, ông Hân nói đến sự thành-lâm thiết-y của Việt-Nam mỗi đầu thời-cuộc và ông nghĩ ý-tiết rằng đoàn đại-biên Pháp không chiến-thắng được những mãnh-lợi về tổ-tụng trong vấn-đề ngưng chiến.

Ông Max André trả lời và nói đến ảnh-hưởng có thể gieo rải trong dư-luận quần-chúng khắp thế-giới khi Việt-Nam chiếm-cư một cái Viện mà chính người Đức cũng kính-trọng.

Về vấn-đề tổ-tụng, ông Max André nghĩ rất tiếc rằng đoàn đại-biên V. N. không luôn luôn hiểu rõ những nguyên-động-lực của đoàn đại-biên Pháp là muốn giữ bầu không-khí thuận-hòa trong lúc tranh-luận. Chẳng bao giờ nước Pháp có ý muốn tiêu-diệt các chánh-khách của Việt-Nam mà chỉ muốn tạo ra một sự «chung-sức» vì sự ích-lợi chung của Liên-bang mà thôi.

Về viện Pasteur, ông Tường nói rằng: vấn-đề ấy đã tạm thời giải-quyết, sau sẽ bàn lại. Ông Pignon chứng-nhận lời nói của ông Tường và tỏ vẻ hài-lòng. Ông André rất mong mỗi vấn-đề này được giải-quyết để các bậc thông-thái khắp thế-giới đều vui lòng.

Sau khi ông Giáp nói rõ về thái-độ của đoàn đại-biên Việt-Nam là muốn giữ đúng theo sơ-trước ngày 6 tháng 3 và muốn công-độc việc của Hội-ngiê sớm có kết-quả; phiên nhóm chấm-giữ vào 18 giờ 10.

Vua Caomiên đến Ai-cập

Hiện nay, vua Caomiên là khách-qui của Ai-cập. Hôm đưc vua đến Suez, có quan đại-thần nước này thay mặt vua Farouk đến chào mừng. Đưc vua có cùng ông Lescuyer Công-sứ Pháp đến viếng đên vua ở Le Caire và viếng Cô-học-viện do ông Drioton hướng-dẫn.

Thành-phô Sơn-La

(tiếp theo trang trước)

chứng-nhận rằng thành-phô Sơn-La không bị chiếm-cư. Thành-phô này đã bị đốt, tất cả nhà cửa đều bị thiêu-rụi và cây cầu cũng hoàn-toàn bị thiêu-hủy.

Về chuyên này, một bản thông-cáo chánh-thực tuyên-bố như vậy:

«Những tin tức của nhà cầm-quyền Việt-Nam nhận đưc là không đúng sự thật, theo những tin ấy thì có lẽ quân-đội Pháp chiếm-cư Sơn-La không có sự thỏa-thuận của Bộ tham-mưu. Một phái-bộ Pháp-Việt đáp máy bay đến Sơn-La, nơi đây họ nhận thấy, quân-đội Pháp hoàn-toàn không có mặt.»

VỤ GIẾT NGƯỜI Ở ĐẠI-LỘ CARNOT

Quân-đội Tàu ở Hà-nội gánh một phần trách-nhiệm

Trước đây, chúng tôi có đăng tin một hãm giấu thầy người vừa bị khám phá ở đại-lộ Carnot ở Hà-nội, ngày trong trụ-sở của Đồng-minh-hội.

Đến hôm nay, người ta đã đào lên được 13 tử-thi. Tất cả những người bị giết, nơi cổ có buộc sợi dây, hai tay bị trói kể lại sau và miệng bị nhét giẻ.

Sau khi giải-phẫu, người ta cho biết rằng những người này bị giết lối 2 tháng nay.

Về chuyện này, các giới thạo tin tuyên-bố rằng: những vụ án mạng và đốit phá xảy ra trong thời kỳ quân-đội Tàu có trách-nhiệm duy-trì trật-tự ở miền bắc vĩ-tuyến thứ 16. Việc đó tỏ rằng họ không e-rong-quyết và bất tài trong việc tổ-chức cảnh-sát của họ. Chẳng những có giả-tâm mà thôi, quân-đội Tàu lại giúp đỡ ngầm ngầm bọn khủng-bố.

Em Kể Em về lập-tức, đừng để cha mẹ buồn, con em đang đau. ĐỨC

VẤN-ĐỀ TIỀN-TỆ

(Tiếp theo trang trước)

văn-Huyền đã giải bày rõ ràng ý-kiến của Chánh-phủ Việt-Nam về vấn-đề tiền-tệ.

Chế-độ mà V. N. đề-nghị là nói về thứ-tiền riêng của V. N. bởi thế phải có một Viện phát-phiếu quốc-gia. Tiền bạc sẽ đổi chác với giấy bạc hiện thời của Đông-pháp Ngân-hàng theo một thời-giá (taux) sẽ tính sau. Đông-pháp Ngân-hàng sẽ mất đặc-quyền và trở nên một ngân-hàng lo việc thường và cho vay.

Tiền-tệ do chánh-phủ V. N. phát-ra sẽ liên-lạc với chế-độ của đồng-phật-lăng (franc) theo một thời-giá theo hiệp-định, cũng như các thứ-tiền-tệ khác của Liên-bang và của Pháp-quốc liên-hợp. Cho đưc nhứt-định thời-giá và cùng chung thi-hành một chánh-sách tiền-tệ, sẽ lập một cơ-quan để liên-lạc các việc về ngân-hàng và tiền-tệ.

Trong một cuộc thảo-luận kỹ-thuật có các ông Gonon, Mesmer và Bourgois can-thiệp, đoàn đại-biên Pháp chỉ-trích chế-độ đã đề-nghị, và lại nếu đề-nghị của V. N. mà đưc chuẩn-nhận thì nó có thể đem một chế-độ phiên-phức mà thay thế cho một chế-độ đơn-giản đã tỏ ra có hiệu-nghiệm. Vậy, nếu sự thống-nhứt quan-thuế là cần thì lẽ tự-nhiên cũng cần có sự thống-nhứt tiền-tệ trên khắp Liên-bang.

Đây không phải là lợi-riêng của Pháp, trái lại chính là lợi-chung của Liên-bang mà các chế-độ riêng có thể làm hỏng vì lẽ hiện-thời có mối liên

lạc giữa đôn-cán thương-mại bên ngoài và các cuộc đổi-chác với ngoại-quốc; như thế, đã có sự thống-nhứt về quan-thuế thì cũng phải có sự thống-nhứt về tiền-tệ. Cũng như về sự thống-nhứt quan-thuế, phải trông qua bên kia phạm-vi hẹp-hòi của chủ-quyền, những việc định-nghĩa rất khéo những sự cần-thiết không xác-thực của nền kinh-tế.

Các giới thạo tin nghĩ rằng trong phiên nhóm bữa thứ hai, Ủy-ban kinh-tế chuyên về việc nghiên-cứu vấn-đề tiền-tệ sẽ làm xong công-độc. Rồi Ủy-ban sẽ xét qua khoản thứ ba trong chương-trình nghị-sự tức là vấn-đề tài-sản của Pháp trên địa-phần Việt-Nam mà 2 đoàn đại-biên đã trao đổi ý-kiến và đã định rõ trong phiên nhóm đại-hội.

Ngày mai chúa nhật, Ủy-ban chánh-trị sẽ nhóm đờ sớm tiến-hành công-độc đặng vào cuối tuần tới Hội-ngiê có thể bế-mạc các cuộc tranh-luận. Cũng ngày mai, ông Max André sẽ rời Dalat, đáp tầu trên chiếc máy bay riêng của ông Cao-ủy mà xuống Saigon rồi về Paris vì cuộc tuyên-cử mà ông phải hồi hương gấp.

Y-SI NGUYỄN-VÂN-TÌNH

Chuyên môn bệnh phổi, chứng bệnh đàn bà, trẻ em đau ban, kiết đâm máu và chứng bệnh đau óc. Trừ lao Bá Bồ Cao, trị ho và Bồ lao, Bồ phế linh đơn, trị ho và Bồ phổi. 157 Bd A. Rousseau Cholm

Nước Pháp với Việt-Nam

(Tiếp theo trang trước)

ngay nay, chẳng là qui hơn sao?

Đến sự tuyên-bố hủy bỏ Hiệp-trúc Bão-hộ, thì nói thật ra, tôi nào có đặt một bản văn như thế.

— Thế sao cụ ký tên?

— Anh mà biết đưc hoàn-cảnh lúc bấy giờ?

Sau tiếng súng nổ đầu tiên đêm 9 tháng 3, quân-đội Nhật vào Thành-kiếm chúng tôi—những bạn đồng-viện—đem giam lại một chỗ. Sáng ngày Yokoyama đôn Kim-Thượng đi săn về chừng đó, hội hiệp nhau ở lâu Kiên-Trung, tôi mới rõ sự tình... Qua ngày 11 tháng 3, Yokoyama trở lại với một bản văn viết-sáng.

— Tôi cho các ông suy-nghĩ 15 phút, rồi ký tên hay là không ký, tùy ý.

Lúc bấy giờ, tôi còn suy-vai nghĩ chi nữa. Một bạn đồng-viện với tôi, không

nhớ ông nào, mới nói ra câu này: «Ký cũng vô-khám mà không ký cũng vô-khám. Ký thì vô-khám, chác đề chịu hơn là không ký!» Thế rồi toàn Viện Cơ-mật ký tên «Lời tuyên-bố Việt-Nam độc lập».

Ngâm-nghĩ một hồi lâu, cụ Phạm-Quỳnh gạt đầu, nói tiếp:

— Hủy bỏ hay không hủy bỏ Hiệp-trúc 1884 làm chi nữa? Nó đã bị hủy bỏ một cách gián tiếp trước khi tôi vô Huế nhận lãnh chức lại-bộ thượng-thơ.

Bây giờ, tôi nhắc lại câu chuyện này, để kỷ-niệm sự tuyên-bố Việt-Nam độc lập rất dễ-dàng theo chỗ nghĩ của các cụ Thượng, và cũng nhận nhận thức—như cụ Phạm-Quỳnh đã nói—Hiệp-trúc 1884 bị hủy bỏ gián tiếp từ lâu rồi. (Còn nữa)

IMP. DU «TIN ĐIỂN»

Nguyễn Văn Tình